

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

СИЛАБУС КУРСУ

**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ**

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Освітньо-професійна програма	033 Філософія бакалаврат
Кількість кредитів	3
Рік підготовки, семестр	1 рік, II семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Обов'язковий компонент
Дні занять	згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації, місце проведення	згідно з розкладом, кафедра професійної освіти та безпеки життєдіяльності, центральний корпус, кабінет 114
Викладач	Кандидат педагогічних наук, доцент Ковбаса Юрій Миколайович
Посилання на веб-сторінку викладача	https://nu4k.wordpress.com/
Контакти	E-mail: y.kovbasa@chnpu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» спрямована на підготовку бакалаврів у гуманітарній сфері. Здобувачі освіти оволодівають сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя, здоров'я й працездатності персоналу підприємств і організацій у звичайних умовах і в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Предмет дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» охоплює основні закономірності й параметри небезпек, які можуть проявитися у повсякденній і професійній діяльності та в

період надзвичайних ситуацій, основні заходи й способи попередження небезпечних ситуацій і шкідливих станів для збереження життя й здоров'я, підтримання високого рівня працездатності себе та оточуючих людей.

Після завершення вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» є набуття здобувачами освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення ефективної та безпечної професійної діяльності за спеціальністю зі збереженням власного життя, здоров'я й працездатності, формування у здобувачів освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Програма навчальної дисципліни складається з 2-х змістових модулів:

1. Теоретичні й прикладні аспекти безпеки життя й діяльності людини.

2. Основи цивільного захисту населення й територій

Метою навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» є набуття здобувачами освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення ефективної та безпечної професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків, формування у здобувачів освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Компетентності
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.
ЗК10. Здатність працювати автономно.
ЗК12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).
СК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.
СК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

Програмні результати навчання

ПР13.Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПР16.Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПР18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР19. Використовувати у професійній діяльності розуміння основ людського мислення, застосовувати методи класичної і неklasичної логіки, будувати систему доведень і спростувань.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		пр.	ср	
Змістовий модуль 1.				
Теоретичні й прикладні аспекти безпеки життя й діяльності людини				
Тема 1.1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.	15	2	2	11
Тема 1.2. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	14	2	2	10
Тема 1.3. Людина як елемент ергатичних систем	16	4		12
Разом за модулем 1	45	8	4	33
Змістовий модуль 2.				
Основи цивільного захисту населення й територій				
Тема 2.1. Визначення надзвичайної ситуації та класифікація небезпек	7	2	2	3
Тема 2.2. Природні небезпеки й загрози, характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки, території.	7	1	2	4
Тема 2.3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	8	1		7
Тема 2.4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.	8	1		7
Тема 2.5. Моніторинг небезпек від НС, планування й прогнозування розвитку НС.	8	1		7
Тема 2.6. Державне управління та менеджмент безпеки.	7	2		5
Разом за модулем 2	45	8	4	33
Всього годин	90	16	8	66

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Форма навчання
		Денна
1	Методи визначення працездатності людини	2
2	Визначення рівня стресового навантаження	2
3	Моделювання небезпечних подій та оцінка рівня ризику	2
4	Надзвичайні ситуації та організація дій для їх усунення	2
	Разом	8

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII.
3. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010. Затв. Наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 N 457 (v0457609-10).

Основна література

4. Атаманчук П. С. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк. "Рута", 2017. 161 с.
5. Березюк О. В., Лемешев М. С., Заюков І. В., Королевська С. В. Безпека життєдіяльності : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 97 с.
6. Варивода К. С., Горденко С. І. Цивільний захист : підручник. Переяслав : Домбровська Я. М., 2020. 595 с.
7. Полярус О. В., Мінка С. В., Богатов О. І. Цивільний захист та безпека життєдіяльності : довідник. Харків : ХНАДУ, 2017. 395 с.
8. Плис М. М., Плис М. М. (мол.), Півоваров О. А. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : наочні матеріали : навч. посіб. Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2017. 71 с.
9. Стиценко Т. Є., Пронюк Г. В., Сердюк Н. М., Хондак І. І. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2018. — 336 с.

Додаткова література

10. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 138 с.
11. Бегун В.В., Горбунов О.В., Каденко И.Н. и др. Вероятностный анализ безопасности атомных станций. Київ, 2000 г.
12. Ковбаса Ю.М., Ковбаса Т.І. Зарубіжний досвід запровадження мобільного навчання. Наукові записки : [збірник наукових статей] М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова ; упор. Л.Л. Макаренко. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Випуск СХХХІХ (139). (Серія педагогічні науки). С. 115-122.
13. Бакун М. О., Ковбаса Ю.М., Особливості гасіння пожеж на АЕС України Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів і студентів. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 64-65.

14. Богдан Н. В., Ковбаса Ю.М. Лісові пожежі як нова глобальна проблема людства Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів і студентів. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 83-84.

15. Бойко О. М., Ковбаса Ю.М. Психологічна підготовка вчителя до управління учнями в умовах надзвичайної ситуації Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів і студентів. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 138-139.

16. Сластьон В. Р., Ковбаса Ю.М. Причини й наслідки лісових пожеж в Україні. Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів і студентів. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 49-50.

17. Сухомлин А. Д., Ковбаса Ю.М. Вивчення стресу студентів у психології діяльності. Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів і студентів. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. С. 192-193.

18. Пригодій М.А., Ковбаса Ю.М. Застосування педагогічної діагностики при викладанні курсу «Безпека життєдіяльності». Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 53. серія: педагогічні науки: збірник. Чернігів, ЧДПУ. 2008. № 53. С. 81 – 84.

19. Ковбаса Ю.М., Пригодій М.А. Методика ознайомлення студентів із ризик-орієнтованим підходом у курсі безпеки життєдіяльності. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 67. серія: педагогічні науки: Збірник. Чернігів, ЧДПУ. 2009. № 67. С. 162 – 165.

20. Ковбаса Ю.М. Особливості вивчення актуальних небезпек сучасності у курсі "Безпека життєдіяльності" педагогічного університету. Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару «Безпека життя і діяльності людини». Хмельницький, ІДУ УСЦЗ, НМЦ ЦЗ та БЖД, 2010. С. 102-105.

21. Ковбаса Ю.М. Структура та зміст творчого проекту з Безпеки життєдіяльності для педагогічних вишів. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Вип. 88. Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка; гол. ред. Носко М.О. Чернігів: ЧНПУ, 2011. С.89-92 (Серія: Педагогічні науки).

22. Internet-джерела

23. База нормативно-правових актів України <https://zakon.rada.gov.ua/>

24. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.mns.gov.ua/>

25. Державні санітарні правила та норми <https://medprosvita.com.ua/moz-derzhavni-sanitarni-pravila-normi-pidbirka/>

26. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту (ІДУ НД ЦЗ) <https://idundcz.dsns.gov.ua/>

27. Рада національної безпеки і оборони України <https://www.rnbo.gov.ua/>

ПОЛІТИКА КУРСУ Й ОЦІНЮВАННЯ

Організація освітнього процесу. З метою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» й інших нормативних документів основними формами навчання є лекції та практичні заняття.

У разі дистанційного навчання зміст занять розміщується на платформі Moodle НУЧК.

Пропуски занять – не допускаються, крім поважних причин (хвороба, індивідуальний графік навчання тощо). Для отримання позитивних результатів навчання викладач надає інформацію щодо переїлку навчально-методичних матеріалів, їх знаходження у паперовій та електронній формі. Отримання, здійснення та перевірка завдань при відпрацьовуванні може відбуватися в електронному режимі. Час самостійної роботи узгоджується індивідуально.

Основною платформою *дистанційного навчання* є система дистанційного навчання НУЧК імені Т.Г. Шевченка (<https://moodle.chnpu.edu.ua/>), яка може використовуватися для здачі індивідуальних завдання, проходження поточних й підсумкового тестування.

Поведінка в аудиторії передбачає максимальну коректність по відношенню до інших здобувачів освіти. Не допускається будь-які прояви неповаги до інших учасників освітнього процесу. *Дрес-код* є вільним і загальноприйнятим для громадян України. Виключається лише одяг з еротичними акцентами, антиукраїнськими, образливими й антигуманними написами.

Методичні рекомендації та вказівки з курсу, електронну пошту, адрес сайту з необхідними методичними й додатковими матеріалами надає викладач на першому занятті. На першому занятті викладач вислуховує пропозиції відносно їхньої індивідуальної освітньої траєкторії.

Академічна доброчесність регулюється відповідним Положенням університету. Особливої уваги потрібно приділяти унікальності творчих робіт. Відповіді на питання практичних робіт, контрольні роботи не перевіряються на наявність плагіату. Але при цьому негативне ставлення до інших форм порушення академічної доброчесності: фальсифікації, фабрикації, списування, обману, хабарництва. Для усунення необ'єктивного оцінювання здача практичних робіт проводиться відкрито, творчих завдань – публічно. Об'єктивність оцінювання забезпечується широким запровадженням тестового контролю.

Залік із предмету приймається тільки за умови присутності здобувача освіти, наявності залікової книжки та залікової відомості. Останній здобувач складає залік у присутності старости і/або інших

членів академічної групи. В умовах дистанційного навчання залікове тестування проводиться тільки в синхронному режимі на платформі дистанційного навчання НУЧК імені Т.Г. Шевченка (<https://moodle.chnpu.edu.ua/>)

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання завдань практичної роботи	4	5	до 20
Тестування (опитування) за теоретичними питаннями лекцій і практичних робіт	5	5	до 25
Опрацювання алгоритмів поведінки у небезпечних ситуаціях	2	5	до 10
Самостійна й навчально-дослідницька робота: Реферат, есе, презентація, навчально-пошукова робота, творчий проєкт	1	20	до 20
Усього			до 75
Залік:			до 25
Разом:			до 100

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕЖИМ ДОСТУПУ

Конспекти лекцій.

Інструктивно-методичні матеріали по підготовці студентів до практичних занять: Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навч.-метод. пос. до практ. та самост. робіт студ. ВНЗ України. Укладачі : Торубара О.М., Ковбаса Ю.М., Ребенок В.М., Леонов А.М., викл. Лопатка Ю.М. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2012. 157 с.

Схеми, слайди, сайт навчальних, методичних і допоміжних матеріалів здобувачам освіти (<https://nu4k.wordpress.com/>).

Тренувальний тестовий контроль на ОС Android (test.apk). Тести за темами.

Методичні рекомендації до виконання індивідуальних та самостійних робіт (рефератів, есе, аналітично-пошукової роботи, проєкту), електронний методичний комплекс в середовищі Moodle.